

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 2 4 ● 2003

Petra Vlaming

Vleermuizen

overleven houtwormbestrijding in kerk

Sinds het vleermuisonderzoek begin jaren negentig weten we dat in de kerk van het West-Friese dorp 't Veld een grote kolonie watervleermuizen leeft. In juni 2002 telden we hier 118 uitvliegende watervleermuizen. Een kolonie vleermuizen van deze omvang op een kerkzolder is bijzonder, maar van watervleermuizen des te meer omdat zij meestal in holle bomen in oude bossen hun verblijfplaats zoeken.

● Tekening: Jos Zwarts.

De kerk is met ingang van 2 december 2002 tegen houtworm behandeld. Het kerkbestuur, op de hoogte van de aanwezigheid van vleermuizen, had al vóór de zomer van 2002 de Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep (NOZOS) ingelicht over de noodzaak van de bestrijdingsactie en gevraagd om advies. Vanwege het verblijf van een kolonie in de zomer is gekozen voor behandeling van de houtworm in de winter. Maar eerder zijn ook 's winters wel eens enkele vleermuizen in de kerk aangetroffen. Daarom zijn Jan Wondergem en ondergetekende op zondag 1 december naar de kerk gegaan, op zoek naar overwinterende vleermuizen. Aanwezige vleermuizen zouden we in veiligheid brengen.

Toen we de kerkzolder betraden, vloog er één watervleermuis rond (vleermuizen worden geregeld actief tijdens de winterslaapperiode). Verder vonden we geen enkel

dier op de zolder, maar in de toren hingen twee watervleermuizen in lethargie (winterslaap). Hoewel ze zoals gebruikelijk hoog weggestopt zaten, konden we ze vanaf een hoge ladder met een lang ijzeren staaftje tussen het metselwerk uit peuteren.

Beide watervleermuizen waren mannetjes. Eén van de twee zat onder tientallen teken en was met zijn geringe gewicht in slechte conditie. Hij zou de winter niet overleven. Hij is op 25 december doodgegaan. Het blijkt maar weer dat de winter ieder jaar opnieuw een 'survival'-periode is, de overlevingskans wordt bepaald door de hoeveelheid vetvoorraad.

De andere vleermuis at na twee dagen zelf meelwormen uit een bakje en woog alweer tien gram. Op 30 december hebben we deze vleermuis tijdens de jaarlijkse telling van overwinterende vleermuizen in de omgeving van Bloemendaal in een bunker losgelaten. Hopelijk vond hij de bunker

een goed alternatief voor de kerk. Uiteindelijk kwam het spannendste moment op 11 juni jl., bij onze telling van de zomerkolonie. Zou de kolonie de kerk (tijdelijk) hebben verlaten, of gewoon zijn teruggekeerd? De telling bleek echter een record op te leveren; er vlogen 132 dieren uit!

Het is daarmee nog niet zeker of de watervleermuizen geen last hebben gehad van de bestrijdingsactie in de winterperiode; tenslotte kan de overleving van de jongen vermindert zijn geweest. Gezien de niet-toxische stoffen die tegenwoordig bij bestrijding van houtworm worden gebruikt, en de tijd die verstreken is voor de zomerkolonie de kerk betreft, kunnen we slechts hopen dat dát niet het geval is geweest.

Petra Vlaming (NOZOS)
Rosmolen 111
1703 NG Heerhugowaard
072-5158639
voorpetra@hotmail.com